

REMTINUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2000m. kovo 3 d.

Nr. 9 (390)

Kovo 19-ąjį balsuosime už sąrašą Nr. 19

Tik už LPKTS!

Noriu atkreipti dėmesį, pakieštis dar kartą visus įsigiliinti į "Tremtinyje" (Nr. 7) spausdinto kreipimosi turinį, kur aiškiai, suprantamai pasakyta šventa tiesa - dvejoti neverta. Jėga - vienybė. Kas labiau nei mes, likimo broliai, esame įsitikinę tos tiesos tikrumu, kas, jei ne mes, turime būti vieningi tokiu metu, kai šalyje dedasi keisti dalykai. Ačtai neseniai (sa-kosi labai sėkmingai dirbęs) atsistatydino G. Vagnorius,

dar sėkmingiau reikalus tvarkęs ir ruošęs privatizavimo sutartis - R. Pakšas - akivaizdu, labai norėta sužlugdyti svarbių sutarčių pasirašymą. Maža to, ir pats šalies prezidentas atsiriboja, neberemia privatizavimo sutarčių, kurias tik neseniai nedvejodamas rėmė. Gal R. Pakšas "atvėrė akis" prezidentui? Gal todėl aiškiaregis R. Pakšas staiga tapo speciaaliuoju prezidento patarėju, gavo specialiai jam sukurtą

postą. Gal todėl mūsų prezidentas, atostogaudamas ir būdamas Amerikos kontinente, nieko nežinojo apie specialiojo patarėjo kelionę į Ameriką, bet sugrįžęs ir susitikęs su sugrįžusių patarėju, tarsi prisiminė, kad viską žinojo - viskas suderinta. "Gražu"?

Dar keisčiau, dar "gražiau", kai Vasario 16-osios proga apdovanojimai teikiami ne tik nusipelniusiem kuriant Lietuvą, bet ir griaunant ją. Mažiau būtų keista, jei tai būtų darės (keliamas į 2 psl.)

Ką paliksime istorijai?

Vasario 16-ąjį įteikiti valstybiniai apdovanojimai okupantų talkininkams sukėlė didelį žmonių pasipiktinimą. Vertiname šį Prezidento akibrokštą kaip pasityciojamą iš ne tik gyvujų laisvės kovo tojų, bet žuvusiųjų nelygioje, ilgai trukusioje kovoje prieš žiaurų okupantą: deginus Lietuvos kaimus, kankinus,

marinus ar nužudžiusių žiaurioje tremtyje lietuvių.

Prezidentas, įteikdamas Gedimino ordinus okupanto represinių struktūrų vadovams bei vykdytojams ir agentams, nepasitarnavo santarvei, o tik atnaujino žaizdas ir nusižengė istorinei tiesai. Lietuvos okupacija - tai ne Ispanijos vidinės

kovos tarp geltonųjų ir mėlynųjų, kuriuos sutaikė Franko. Tokie apdovanojimai - tai skatinimas vėl tarnauti grobikams, jei tokius atsirastų. Šis Prezidento apdovanojimų akibrokštą ne tik nesavalalaikis, bet ir amoralus apskritai.

Lietuvos laisvės
kovos sąjūdis

Tautos pasipriešinimo ir kančios istorijos atskiras kursas mokyklose - būtinybė

Įdomios istorijos ir gilių valstybingumo tradicijų mums galėtų pavydėti latviai, estai, baltarusiai, ukrainiečiai, sukūrė nepriklausomas valstybes tik XX amžiuje, t.y septyniais šimtmeciais vėliau už mus. Gal todėl pirmieji sudavė stiprų smūgi "blogio imperijai", 1990m. kovo 11d. paskelbę Nepriklausomos valstybės atkūrimą, po kurio prasidėjo bolševikinės imperijos agonija. Geras savos istorijos žinojimas, didžiavimasis ja ugdo mūsų tautinį mentalitetą, formuoja pilietiškumą, kas ypač svarbu dabar, kai plinta bedvasis, beveidis kosmopolitizmas. Be to, labai pavojingas neprognozuojamas Rytų kaimynas, gaivinantis savo aršų imperinių mąstymą, ižūliausiai viso pasaulio akivaizdoje naikinančius visų mažųjų tautų pasididžiavimą - narsią čečenę tautą. Jeigu rusiška meška nugalės Šiaurės Kau-

kaze, nukreips savo kruviną žvilgsnį į Baltijos šalis. Jau dabar ieško dingsčių. Rusija militarizuojama, į jos mokyklas grąžintos karinio rengimo pamokos.

Ar ne laikas Gynybos komitetui, Krašto apsaugos ministerijai, Šaulių sąjungai priimti kartu-su Švietimo ministerija nutarimą dėstyti vidurinėse mokyklose ir pagrindinių mokyklų 10-oje klasėse karinį rengimą ir atskirą tautos pasipriešinimo ir kančios istorijos kursą, kuris būtinės jaunuolio moraliniams pasirengimui ginti Tėvynę.

Jaunimo dvasią turi stiprinti plačios tautos pokario pasipriešinimo ir kančios istorijos žinios. To didžiulio dvasinio turto neturėjo prieškario Lietuva, nes 1919-1920 metų Nepriklausomybės karas nei trukme, nei žuvusiųjų skaičiumi nė iš tolė neprilygsta Rezistencijai. (keliamas į 2 psl.)

Pareiškimas

dėl valstybinių apdovanojimų

2000m. vasario 16d. Lietuvos Nepriklausomybės dienos proga Lietuvos Prezidentas įteikė valstybinius apdovanojimus didelei Lietuvai nusipelnusių ir tariamai "nusipelnusių" žmonių grupėi. Tarp jų ir asmenims, tarnavusiems okupantams.

Vienas jų - Marijonas Mišiukonis, keliausdešimt metų dirbęs okupacijos režimo represinėse struktūrose, dalyvavęs daugelyje baudžiamųjų bei kovos su partizanais akcijų. Taip pat paskutinio Lietuvos partizano Antano Krauje-

lio sunaikinimo operacijoje.

Galbūt apdovanojimo sumanytojai, vykdytojai ir pats ordino kavalierius galėtų nueiti pas kalėjimus ir tremti perėjusius partizano šimtametį tėvą, sūnų, žmoną, seseris ir papasakoti, kaip atkakliai ir ilgai buvo sekami partizano keliai, kaip sumaniai siekta išdavystės ir regztas apsupimo planas, ir kaip sėkmingai jį nužudė.

Žinoma, būtina paaiškinti, kad tai yra ypatingas nuopelnas Lietuvai.

(keliamas į 2 psl.)

Tautos pasipriešinimo ir kančios istorijos atskiras kursas mokyklose - būtinybė

(atkelta iš 1 psl.)

Deja, mūsų mokyklose pasipriešinimo istoriją, nors eina 10-ieji Nepriklausomybės atkūrimo metai, vengiamai dėstyti, kaip sovietmečiu buvo vengiamai dėstyti Lietuvos istoriją (Rezistencijai skiriamas vos 1 valanda - tai pasityciojimas iš tautos kovos ir kančių atminimo). Kai kur organizuojamai konkursai "Lietuvos kovos ir kančių istorija". Deja, juose dalyvauja gal tik vienas moksleivis iš šimto, dalyvių žinios silpnos. Tad konkursai problemos neišsprendžia.

Dėstant Rezistencijos kuršą, kaip vadovėlis tiktų Nijolės Gaškaitės "Pasipriešinimo istorija 1944-1953 metai" (1997).

Galimi du atskiro Rezistencijos kurso dėstymo mokyklose variantai.

Pirmas variantas. Vidurių ir pagrindinių mokyklų dešimtose klasėse istorijos mokytojai dėsto Rezistencijos ir tautos naikinimo kursą (dvie savaitinės pamokos), remdamiesi N.Gaškaitės "Pasipriešinimo istorija" (ją

reikėtų išleisti reikiama triažu, kaip vadovėli). Mokslo metų pabaigoje moksleiviai laiko egzaminą, kurio pažymys išrašomas į pagrindinio mokslo pažymėjimą, o abiturientams - į atestatą.

Mokytojams istorikams partizanų muziejai, Genocido centras organizuoja seminarus, o gal kursus (antai Marijampolės, Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejus neseniai organizavo seminarus rajono ir miesto vidurių mokyklų istorijos mokytojams).

Antras variantas. Dešimtų klasių moksleiviai savarankiškai pasiruošia egzaminui pagal N.Gaškaitės "Pasipriešinimo istoriją". Jie gali konsultuotis partizanų muziejuose, kreiptis į politinius kalinius, tremtinius. Mokslo metų pabaigoje laikomas egzaminas.

Mums, politiniams kaliniams ir tremtiniams, tokis Rezistencijos kurso dėstymas būtų didžiausia dovana Nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio proga.

Algimantas LELEŠIUS

Pareiškimas

dėl valstybinių apdovanojimų

(atkelta iš 1 psl.)

Galbūt nuopelnų įvertinimo džiaugsmas suminkštintų ordino kavalierius širdį, ir jis pasakyti Tėvui, kur yra užkasti Sūnaus palaikai. Ištikimybė ir pareiga okupantui yra tokie tvirti, kad iki šiolei niekas nepasakė, kur padėjo paskutinio Lietuvos partizano kulkų suvarptą kūną. Jeigu šių patyčių sumanytojai būtų buvę išradingesni, tai būtų kartu apdovanoję ką nors iš partizano arčiau. Argi ne smagu būtų?

Kas tai - neišmanymas, neišrankumas, moralinis nešvankumas ar cinizmas,

pereinantis į niekšybę ir nusikaltimą?

Amžinai gyvas partizanų kraujas ir jų artimųjų ašaros degins mus ne tik nepaliauama nesugrąžinamos skolos, bet ir gėdos, ir kaltės ugnimi.

Taigi, kas tai? Spūvis į veidą tiems, kas nenulenkė galvos okupantui ir bolševiniškiam režimui? Ar provokacija, siekiant pasityčioti iš Lietuvos Nepriklausomybės ir pakenkti Prezidento autoritetui?

Taigi, kas tai? Kas tai sumanė? Kas ir kaip už tai atsakys?

47 Seimo narių parašai

Tik už LPKTS!

(atkelta iš 1 psl.)

A.Brazauskas - vienminčiai, bendražygiai - reikia.

Kai tokie dalykai dedasi, vargu, ar ko galima tikėtis iš pastangų sustabdyti Grūto parko kūrimą. Manau, kad ateityje parko įkūrėjas bus apdovanotas už nuopelnus - "meno kūrinį" išsaugojimą. Jeigu bus einama ta kryptimi, gal ateis laikas ir Grūto parko "meno šedevrams" grįžti į ankstesnes garbingas vietas. Juk nesunku

sugalvoti pateisinimą-paiškinimą...

Broliai lietuviai, pasvarsykite, pamastykite ir pritarime Vyriausiojo rinkimų štabo kreipimesi išdėstyti mintims ir teiginiams ir vieningai balsuokime už LPKTS sąrašą Nr. 19, už savo kandidatus, o kur esame su kitomis partijomis bendruose sarašuose - už bendrus. Būkime vieningi ir tvirti.

A. Miselis

Kėdainiai

Kol dar gyva atmintis

Akcija, kurią galima pavaudinti gyvąja buvusių tremtiniių, politinių kalinių, rezistentų ir partizanų atmintimi, prasidėjo prieš dvejus metus - 1998-aisiais. Jos émési moksleivai ir mokytojai, seniūnijų darbuotojai ir patys seniūnai. Pirmausiai politiniai kaliniai ir tremtiniai buvo aplankytu Ignalinos rajone, vėliau - kitose vietovėse.

Vasario 25d. Kauno rajono savivaldybėje buvo parberti tie mokiniai ir mokytojai, kurie atliko nemažą darbą, rinkdamis ir užrašydamis, įamžindami vaizdausė pokalbius su tremtiniais.

Kultūros plėtojimo ir istorinės atminties išsaugojimo klubo "Likimai" pirminké, šios akcijos vadovė J.Stadalminkienė džiaugėsi, kad atminties paieškose dalyvavo keli šimtai Kauno rajono moksleivių, jie aplankė ir kalbino per 2000 žmonių. Nemažą darbą atliko ir koor-

dinatoriai - J.Chudinskienė, M. Rastauskas, J.Kirlys, R.Zubinas, J.Lukšė (visi, išskyrus J. Chudinskienę - buvę tremtiniai). Daug prisidėjo Kauno rajono seniūnijų vedėjas V.Vasiliauskas ir rajono meras, buvęs tremtinys, D.Jankauskas. Su-

sumuojant rezultatus prasmingi ir moksleiviams, ir tremtiniams renginiai vyko Garliavoje, Ezerelyje, Vilki-

joje, Raudondvaryje ir kitur.

- Kiekvienas užrašytas žodis mums brangus, nes jis turi neįkainojamą vertę istorijai, - sakė J.Stadalminkienė.

- Branginkime savo krašto istoriją, nes vis dar susiduria me su falsifikatu.

Renginyje svečiavosi Seimo narys R.Kupčinskas, LGGRTC memorialinio departamento direktorius K.Dumčius, atsiminimų rinkimo vadovė A.Juodvalkytė, Kauno apskrities sekretorius V.Senvaitis, Kauno rajono

savivaldybės meras D.Jankauskas bei kiti. Niekas tą dieną negailėjo liaupsią rajono moksleiviams bei mokytojams, kurie šiam darbui vadovavo. Prasmingi jūsų darbai tegul bus tinkamai įvertinti, sakė svečiai, nes tai yra istorijos tasa. Šio nuožaus periodo analizė, prisiminimų užrašymas nesiibaigs tol, kol dar vaikšto gyva atmintis.

Moksleivai ir mokytojai, mokyklų vadovai, seniūnai buvo apdovanoti Seimo, LGGRTC bei Kauno apskrities garbės, pagyrimo raštais, vertingomis knygomis. Paieškos dar nesibaigia, sakė mokiniai bei mokytojai. Ir negalvokite, kad mums buvo nuobodu ar neįdomu. Apie savo kraštą kiekvienam pravartu kuo daugiau žinoti, jausti širdimi, suvokti netolimą, bet nuožmų mūsų kraštui laikotarpį.

Mūsų inf.

Kieno klaida?

Televizijos laidoje "Spaudos klubas" (vasario 23d.) pamatėme pastaruoju metu dažnās pastangas sumenkinti Laisvės kovočių ir disidentų indėli į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą ir buvusių KGB darbuotojų gynimą.

A.Siaurusevičiaus, "Spaudos klubo" vedėjo, pažiūros televizijos žiūrovams jau seniai žinomas. Žinomas ir šioje laidoje dalyvavusiu - Seimo nario A.Sakalo ir žurnalisto K.Petrauskio pažiūros.

Tačiau šio trejeto spaudimo metodai jiems oponuojantiems - rezistentui Juliui Sasnauskui ir žurnalistei p. Linai Pečeliūnienei primena, švelniai tariant, "geruosius šviesaus komunistinio rytojaus" laikus. Tai ypač nemalonai badė akis, kai savo nuomonę reikšdavo L.Pečeliūnenė, teikdama faktus dėl M. Misiukonio darbo KGB struktūrose, likviduojant paskutinį Aukštaitijos partizaną A.Kraujelį ir K.Prunkienės nusikalstamos Lietuvai veiklos lemtingą 1991-ųjų sausį. Ją paprasčiausiai pertraukdavo vienas kuris iš minėto trejeto, nesilaidydamas elementariausios etikos. Panašiai buvo elgiamasi ir J.Sasnauskui reiškiant savo nuomonę. Laimei, šis ne visada leidosi pertraukiama.

Ši laida mums parodė, kad prezidentūra, Vasario 16-osios proga apdovanodama buvusių KGB darbuotojus labai suklydo. Tik neaišku, kas tą klaidą padarė. Bet juk "buвusiu" Seimo rūmuose ir prezidentūroje - kiek nori!

Jonas Vaišnoras

Skelbimai

Kauno menininkų namuose (V.Putvinskio 56) kovo 15d. 18 val. įvyks vakaras "Benamiai" pagal Intos tremtinijų poezijos knygą "Benamiai" ir J. Kinderio - "Saltoji žemė Vorkuta".

Vakare dalyvauja aktorė-tremtinė Dalia Jankauskaitė, knygų autorai, Artūras Kelpša skambins gitara.

Įėjimas nemokamas

Likviduokime Grūto eksposiciją

Spausdiname Lietuvos politinių kalinių ir tremtinijų bendrijos konferencijoje priimtą rezoliuciją

Jau metus daugelis Lietuvos visuomeninių organizacijų protestuoja prieš komunizmo vadų ir jų parankinių paminklų atstatymą ir eksponavimą Grūto miške.

LR Seimas 1998 12 10 priėmė nutarimą "Dėl 1999m. paskelbimo laisvės kovų minėjimo metais Lietuvoje". Tuo tarpu buvusi G.Vagnoriaus Vyriausybė 1998 12 31 nutarimu Nr. 1532 įteisino nuverstų komunizmo vadų ir jų kolaborantų skulptūrų eksposicijos kūrimą Grūto miške, kur pralieta daug partizanų krauso. Tai pasityciojimas iš tautos pašaukojamos kovos prieš sovietų okupantus. Tai kovojuusi už nepriklausomybę įžeidimas, Valstybės orumo pažeminimas ir žuvusiu atminimo negerbimas.

Nuo 1999m. pavasario daugybė politinių kalinių ir tremtinijų kartu su kitomis visuomeninėmis organizacijomis protestuoja prieš komunizmo vadų skulptūrų atkūrimą Grūto miške.

Nesuprantame nei Prezidento, nei Seimo, nei buvusių Vyriausybų, leidusių nusižengiant moralės ir teisės nuostatomis kurti taučios genocidą propaguojant, žmonių supriešinimo bei pilietinės sąmonės žalojimo židinį Grūto miške.

Reikalaujame likviduoti eksposiciją, o skulptūras išgabenti iš Grūto miško ir perduoti Genocido aukų muziejui.

Kovo 4d. 14 val. Kauno 26-oje vidurinėje mokykloje (Taikos pr. 68) susitiksime su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinijų sąjungos (sąrašas Nr. 19) kandidatais į Kauno miesto Tarybą.

Po susitikimo - tautinio meno ansamblio koncertas.

Kovo 12d. 13 val. Karininkų ramovėje įvyks tradicinis renginys "Tremtinio gavėnė".

LPKTS Kauno skyrius

2000m.
kovo 3 d.

TREMINTINYS

Nr. 9
(390)

3

Be lašelio savikritikos

Antrųjų prezidentavimo metinių proga Prezidentas V.Adamkus pasigyrė, kad dveji jo valdymo metai padėti, jog jis buvo ištikimas demokratinės valstybės, atviros visuomenės nuostatom, dirbo visų Lietuvos žmonių labui. Kaip jau įpratęs, V.Adamkus sukritikavo valdančiąją Tėvynės sajungą (Lietuvos konservatorius) ir gyresi niekada nenusileidęs ir nenusileisią Seimo daugumos spaudimui. Tačiau, kiek žinoma, konservatoriai padarė V.Adamkui nemažai nuolaidą, ypač paskiriant premjeru R.Paksą, kuris per kelis premjeravimo menses tarp nieko konkretaus ir ne padarė - nebent išesdamas savo įvaizdžio kūrėjos, "ugnies švenčių" bei panašių renginių specialistės R.Vanagaitės laiką. Kartu tie keli naujuoju Lietuvos mesiju apšauktu premjero valdymo menses tarp akivaizdžiai pablogino ekonominę ir politinę Lietuvos padėtį. Kišimasis į reikalus, apie kuriuos pašnibžda prezidentūros sekretorius V.Staniulis ar kitis "kompetentinėje" patarėjai, daugeliu at-

veju netgi kirtosi su Lietuvos Konstitucija. Pats V.Adamkus pripažino, jog laikėsi Konstitucijos, tačiau gyresi esąs "agresyvesnis, nei Konstitucija norėtų matyti". Tai kaip čia išeina: Prezidentas lyg ir laikosi Konstitucijos, lyg ir ne. Tokių dalykų Prezidento veikloje galimā surasti ne vieną. Pasigyrimas, kad per dvejus prezidentavimo metus stengési skirti į svarbias valstybines pareigas tik "savarankiškus žmones", gali sukelti, švelniai tariant, gana didelių abejonių. Juk vien V.Adamkaus pastangos prastumti į Valstybės kontrolierius aiškiai kairiojo sparno veikėjus A.Rudi ar A.Lapinską nedviprasmiškai parodo Prezidento poziciją. Kritikuodamas konservatorius, Prezidentas galėjo bent padėkoti jų šalininkams, nes tik jų balsų dėka tapo Daukanto aikštės rūmų šeimininku. Antraip būtų pensininkavęs kokioje nors Čikagoje, ir niekas nebūtų tiesės raudonų kilimų ir nestatęs garbės sargybę. To nevertėtų pamiršti ir reikėtų bent jau iš pagarbos patriotinei visuomenės daliai nustoti primity-

viai koketavus su kairiaisiais ir šiaip jau labai neaiškiu publikai. Juk neatsitiktinai Seimo narys A.Patackas atsakė į kolegos S.Buškevičiaus užduotą mislę atspėti, kas yra KGB žmogus, "klička" "Alfa", besidarbujantis prezidentūroje. Pasak A.Patacko, tai Ordinų kancelieris Meškauskas. Kokią "kličką" turėjo kitas patarėjas, patarinėjantis žemės ūkio klausimais, vadovavęs vieno instituto pirmajam skyriui, ne taip jau ir svarbu. O gal Prezidentas išvis nežino, ar nenori žinoti, kokia veikla užsiiminėjo tie pirmieji skyriai. V.Adamkus vėl teisino KGB pulkininko M.Misiukonio apdovanojimą DLK Gedimino ordinu. Esą be jo "didvyriškuo" 1991m. sausį galėjo žuti ne 14, o 1014 aukų.

Žinoma, ginčytis su Prezidentu beprasmis. Jis pats sau tvirtai nustatė neklystančiojo statusą ir neketina jokiui. Todėl neatsitiktinai Prezidento kalbą ir atsakymus į žurnalistų klausimus taip kėlė į padanges A.Brazauskas, K.Prunkšienė ir netgi pats partijos ideologas G.Kirkilas. Vargu ar galima didžiuotis tokiai asmenų pagyrimu. Greičiau atvirkščiai.

V.Andriukaičio atstovai A.Rudys, R.Davidonienė badė aiškinti tautiečiams, kuo skiriasi komunistai nuo socialdemokratų. Pasiaiškinimas buvo gana nevykės: esą komunista ir faistai šaudė socdemus. Tačiau nepasakė svarbiausio dalyko - juk iš socialdemokratų išsirutuliojo Rusijos bolševizmas, o dabartinis Lietuvos socdemų vadas V.Andriukaitis savo kairuoliškumu aplenkė net patį draugą Česlovą Juršeną. Na o jų kova už Rusijos "LUKOilo" interesus akivaizdžiai parodo "klasinę" jų kilmę.

Nevykės munduro plovimas

V.Andriukaičio atstovai A.Rudys, R.Davidonienė badė aiškinti tautiečiams, kuo skiriasi komunistai nuo socialdemokratų. Pasiaiškinimas buvo gana nevykės: esą komunista ir faistai šaudė socdemus. Tačiau nepasakė svarbiausio dalyko - juk iš socialdemokratų išsirutuliojo Rusijos bolševizmas, o dabartinis Lietuvos socdemų vadas V.Andriukaitis savo kairuoliškumu aplenkė net patį draugą Česlovą Juršeną. Na o jų kova už Rusijos "LUKOilo" interesus akivaizdžiai parodo "klasinę" jų kilmę.

Apsijuokė...

Dešimčiai parų sulaikytas verslininku save vadinantis Tėvynės liaudies partijos kandidatas į Kauno miesto savivaldybės tarybą D.Daukšas. Šis "verslininkas" kaltinamas teismo įpareigojimų nevykdymu ir turto prievertavimu. Itariama, kad, pavogus autofurgoną, jis tarpininkavo išperkant automobilį. Už tai jis prašė 4 tūkst. JAV dolerių, bet pasitenkino pusantro tūkstančio.

Tėvynės liaudies partijos pirmininkė L.Andrikienė pakliuvi į aiškiai nepatogią padėtį ir sakė tik iš žiniasklaidos žinojusi apie savo partijos kandidato D.Daukšo darbelius.

Tačiau tai toli gražu ne viskas. Vyriausioji rinkimų komisija nusprendė neleisti da-

lyvauti savivaldybių rinkimuose 19-ai kandidatų, nuslėpusių savo teistumą ir panašius dalykus. Vienas toks apskruolis sugerbėjo iškelti savo kandidatūrą dviejųose rajonuose kaip skirtingų partijų kandidatas. Viename rajone jis užsiregistravo kaip A.Paulausko socialliberalas, kitame - kaip jaunalietuvis. Yra prisipažinusiu bendradarbiavę su KGB. Tačiau tai nesutrudys jiems dalyvauti rinkimuose. Tik prie jų pavardžių rinkimų sąraše bus atitinkama atžyma.

Iš sąrašų į savivaldybių tarybas išbraukti 6 partijos "Socialdemokratija 2000", 3 socialdemokratų, 4 valstiečių, 5 ekskomunistų ir 1 Naujosios sąjungos kandidatas.

Kremliaus užsipuola Lenkiją

Rusijos ambasadorius Lenkijoje Sergejus Razovas neribotam laikui paliko Varšuvą ir išvyko į Maskvą "konsultacijoms". Taip protestuoja prieš incidentą Rusijos generaliniame konsulate Poznanėje, kur grupė jaunuolių, protestuodami prieš Rusijos vykdomą čečėnų tautos genocidą, nuplėšė ir sudraskė Rusijos vėliavą ir iškélé Čečėnijos Respublikos vėliavą. Savo ruožtu Rusijos komunistai ir nacionalistai rengia chuliganiškus išpuolius prieš Lenkijos diplomatines įstaigas. Lenkija pasiuntė Maskvai dvi notas. Vienoje jų atsiplėsoma už Poznanės incidentą, kitoje reiškiamas didelis Varšuvos susirūpinimas dėl Lenkijos diplomatų saugumo Rusijoje. Maskva neslepia savo priešiškumo dabartinei Lenkijos vyriausybei dėl to, kad grupė Rusijos diplomatų, apkaltintų šnipinėjimu, buvo išsiusti iš šalies.

Vilkas į mišką žiūri

Prezidentas V.Adamkus pareiškė, jog Lietuva dės visas pastangas derybose su ES ir NATO. Jo nuomone; per ateinančius trejus metus Lietuva bus pakiesta bent į vieną šių organizacijų. V.Adamkaus įsitikinimu, iki jo kadencijos pabaigos Lietuva bus pakiesta pirmiausia į NATO, o ne į ES.

Savo pirmatoko A.Brazauskas neseinių paskelbtą idėją, kad reikia iš esmės persvarstyti nacionalinio saugumo pagrindus, V.Adamkus padino daugiau asmenine jo nuomone ir sakė nematąs argumentų dėl pasirinkto strateginio kurso pakeitimą.

Taigi A.Brazauskas nekeičia savo nuomonės ir savaitraštyje "Literatūra ir menas" pareiškė, kad vien būti NATO nare ir matyti tik tokį fundamentalų valstybės saugumo sprendimą yra neteisinga. Todėl be reikalo A.Brazauskas įsižeidė, kai Seimo vicepirmininkė ir NATO komisijos pirmininkė Rasa Juknevičienė apkaltino A.Brazauską skatinant keisti nacionalinio saugumo konцепciją ir priminė, kad A.Brazauskas mintys labai panašios į Rusijos ambasoriaus Lietuvoje Zubakovo samprotavimus. Taigi dar kartą aiškiai parodyta, kad A.Brazauskas, žodžiais deklaravęs apie Lietuvos siekius stoti į NATO, savo kadencijos ir LDDP valdymo laikotarpiu mažai te-

darė arba išvis nieko nedarė tuo klausimu. Mat, kaip dabar teigia buvęs LKP TS pirmasis sekretorius, "Lietuvoje gyventi saugu, o pagrindinis saugumo ramstis - protinė ekonominė politika". A.Brazauskas aiškiai leido suprasti, kad tik DDP "kompetentinėje" gali vykdyti tokią "protinę" politiką.

Ta proga galima priminti vieną A.Brazauskų pasiskymą dar Nepriklausomybės paskelbimo išvakarėse, aiškiai išreiškiantį jo nuostatas (kaip atrodo, nepakitus) Lietuvos saugumo klausimui:

"Ateityje Lietuvos Respublika pirmiausia turės gerai sugyventi su kaimynais. Kažin ar tai pavyks, jei kelsime balsą prieš tarybinę armiją. Juk mūsų sudėtinga geografinė padėtis: Lietuva ne Suomija. Mes esame ant didelio kelio. Per jį žengė ir žengs daugelis. Todėl reikia labai gerai pagalvoti, ar vyt lauk okupacinę kariuomenę, ar gerai su ja sugyventi. Juk tarybinė armija gyventi mums netrukdo. (...) Atsakykite man į paprastą klausimą - o kas gi gins Lietuvą?.. Aiškiai nepasakysi. Deja, ir praėjus dešimčiai atkurtoios Nepriklausomybės metų, buvusių uoliausiu okupaciniu režimo talkininkų mastyse, nežinoje mažai kas pasikeitė. Tas pats nostalgiskas žvalgymasis Kremliaus bokštų pusėn.

Nesibaigiančios bėdos

Latvijos Žiemgalos teismas pradėjo nagrinėti Latvijos Seimo nario Janio Adamsono bylą dėl jo bendradarbiavimo su KGB. Pastaruoju metu šis Seimo narys pagarsėjo tuo, kad apkaltino Latvijos premjera A.Skelę, teisingumo ministrą V.Birkavą ir Valstybinės pajamų tarnybos vadovą A.Sončiką, tariamai įsilėlusius į pedofilijos skandalą. Béje, J.Adamsonas, apkaltinės aukštus Latvijos pareigūnus, nepateikė tą kaltinimą įrodančių dokumentų. Todėl daugelis Latvijoje mano, kad J.Adamsonas pagal kažkieno užsakymą siekia diskredituoti aukščiausius Latvijos pareigūnus. Pats J.Adamsonas sakė nebuvęs KGB etatiniu darbuotoju, o tik tarnavęs SSRS pasienio kariuomenėje, kuri, kaip žinoma, buvo pavaldži KGB.

Kitas rūpestis Latvijos valdžiai iškilo dėl Slovėnijos prezidento Milano Kučeros atvykimo į Rygą su oficialiu vizitu. Vizitas vos nesužlugo, nes pasirodė, kad tam reikalui nėra pinigų. Vis dėlto Vyriausybei pavyko sūkrapštyti 20 tūkst. litų aukštajam svečiui priimti ir tuo išvengti tarptautinio skandalo ir pajuokos. Slovėnijos prezidento vizitas laikomas gana svarbiu, nes Slovėnija yra labiausiai išsivysčiusi buvusios Jugoslavijos šalis, ir ekonominis bendradarbiavimas su ja gali būti labai naudingas Latvijai.

Lėšos - Prisikėlimo šventovės atstatymui

Praėjusių metų pabaigoje "Tremtinyje" buvo išspaustintas LPKTS Kauno skyriaus kreipimasis į tremtinius, politinius kalinius, kviečiantis prisidėti lėšomis atstatant Prisikėlimo šventovę ir Lietuvos kankinių koplyčią.

LPKTS Jonavos skyriaus taryba apsvarstė šį kreipimąsi ir pritarė kauniečių iniciatyvai. Lėšos, skirtos Prisikėlimo šventovėi atstatyti, sudaro per 300 Lt. Noriu padėkoti visiems, kurie neliko abejingi šiai kilnai aikėjimai.

Veronika Gabužienė
LPKTS Jonavos sk. pirmininkė

Politinių kalinių, tremtinų ir kitų rezistentų dėmesiui

Kovo 4d. 14 val. Karininkų ramovės didžiojoje salėje įvyks visuotinis susirinkimas - seminaras teisiniais klausimais:

- nuosavybės teisių atkūrimas į išlikusį nekilnojamąjį turą;

- apie asmenų, nukentėjusių nuo 1939-1990 metų okupacijų, teisinį statusą;

- informacija apie Vilniuje birželio mėnesį įvykstantį sovietinio genocido įvertinimo kongresą.

Koncertuosis pagyvenusių žmonių dainos grupė "Gegula".

LPKTB Kauno skyrius

PER TIESĄ – I TEISINGUMĄ ASMENINĘ ATSAKOMYBĘ – I PAREIGINGUMĄ TIKĖJIMĄ, KULTŪRĄ, DARBĄ – I VIENYBĘ

Nr. 19

Antanas VIZBARAS
seniūnasSofija ŠNEIDERIENĖ
gydytojaVytautas MOSTEIKIS
techninių mokslų daktarasGintautas STAŠINSKAS
ūkininkasArūnas BIRVINSKAS
ūkininkasMilda MARTINAVIČIENĖ
ryšių inžinierėBirutė KRISTOPAVIČIENĖ
agronomėJurgis GINTILAS
inžinerius elektrikasVida DAUGIALIENĖ
inžinierė, finansininkėSigita LUKMINIENĖ
medicinos punkto vedėjaAntanas GRICIUS
verslininkasAngelė PRANAITIENĖ
zootehnikėRimas RADZEVIČIUS
agronomas, ekonomistasRasa ZAKAITĖ
mokytojaJulius TRUSKAUSKAS
ūkininkasRegina VENCLOVIENĖ
mokytojaJūratė BRUŽIENĖ
mokytojaJolanta ŽALKAUSKIENĖ
geležinkeliniųDana GRUŽIENĖ
farmaciniųRaimundas GAVRILČIKAS
miškininkasBerita JUŠKIENĖ
mokytojaMarijonas MIKOLAITIS
inžinerius mechanikasBirutė ZINKEVIČIENĖ
gydytojaKristina MATAITYTĖ
kultūros darbuotojaGražvydas Kačiušis
ūkininkas

KANDIDATŲ VIZITINĖ KORTELĖ:

Sąrašą sudaro:

25 asmenys (amžiaus vidurkis - 43,1 metai):
11-vyrų ir 14-moterų (žemės ūkio, tikslinės, humanitarinių, ekonomikos, gamtos, teisės, socialinių mokslų specialistai, savo specialybės žinovai), rajono gyventojai, turintys LR pilietybę.

Vienas turi dvi pilietybes: Lietuvos ir Rusijos.

1 - techninių mokslų daktaras;

15 - su aukštuoju išsimokslinimu;

9 - su aukštesniuoju išsimokslinimu;

Nėra né vieno išsiskyrusio.

Visi praktikuojantys katalikai, augina 21 dukrą ir 33 sūnūs.

Trumpai apie Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos (LPKTS) Raseinių skyrių:

LPKTS pilietinė organizacija, turinti politinės organizacijos statusą, jungianti apie 1700 žmonių. Mūsų gretose yra:

334 specialistai. Iš jų 147 su aukštuoju ir 187 su aukštesniuoju išsimokslinimu. Žemės ūkio specialistų - 151. Kiti specialistai - 183 (iš jų 46 - medikai, 69 - mokytojai, 17 - prekybininkų, 16 - statybininkų, 12 - siuvėjų, 8 - bibliotekininkai, 6 - radistai, 4 - kelininkai, 3 - teisininkai, 2 - architektai).

Mes prieš:

Skurdinimą, nedarbą, korupciją, vagystes, sukčiamą, narkomaniją, bet kokį nepadorumą!

Mes už:

Toleranciją, asmeninę atsakomybę, valdininkų savivalés ir korupcijos pažabojimą.

**TAVO ATEITIS-TAVO
RANKOSE**

Mums nuo 1993 m. n viena partija rajone nėra padėjusi:

Pažaboti: rajono valdininkijos savivalę, korupciją, kontrabandą;

Sustabdyti: mokesčių mokėtojų lėšų švaistymą; betvarkę rajone beveik visose srityse;

Uždėti: valdininkams asmeninę atsakomybę;

Sudrausminti: eilinių rajono žemdirbių apvaginėtojus (pieno supirkėjus, kaimo rémimo fondo lėšų švaistojus).

Savo rinkėjams ir visiems rajono gyventojams Jūsų suteiktų galimybių ribose stengsimės:

- Pasiaukojančiai dirbtai, nevengiant asmeninės atsakomybės;

- Sustabdyti priiminėjimą į darbą neorganizuojant konkursų ir nesilaikant vieningų patvirtintų kriterijų;

- Taupyti, racionaliai naudoti mokesčių mokėtojų lėšas;

- Gerbti Valstybines šventes, branginti tautinę savimonę, savigarbą ir papročius;

- Nušalinti nuo rajono valdžios pilietinio ugdymo žlugdytojus;

- Atlikti savivaldybės ūkinės - finansinės veiklos patikrimą, inventorizaciją;

- Teisiškai įvertinti savivaldybės sprendimus;

- Mokesčių tarifus nustatyti vadovaujantis ne tik įstatymais, bet smulkaus ir vidutinio verslo, ūkininkų interesais;

- Išlaisvinti ir skatinti iniciatyvą;

- Bedarbius, pradedančius smulkų ir vidutinį verslą, steigiančius darbo vietas, atleisti nuo įmonės registracijos mokesčio, pelno mokesčio, žemės mokesčio;

- Ūkininkams, prekiaujantiems savo užauginta produkcija, 80% sumažinti prekyvietės mokesčių;

**TAVO ATEITIS - TAVO
RANKOSE**

- Per savo kadenciją pastovai ginti rajono gyventojus nuo AB, UAB, kurios apgaulės būdu apvaginėjo ar apvogs rajono žemdirbius ir paprastus darbininkus;

- Išsaugoti kaimo vietovėse esančias mokyklas, bibliotekas, felčerinius punktus, gyventoju kultūriniam poreikiams skirtas patalpas,

- Padėti steigti gyventojų bendruomenės centrus juos remti;

- Sudaryti salygas normaliam visuomeninio transporto funkcionavimui, kad gyventojai galėtų nuvykti į ligoninę, mokyklą, bažnyčią, turgų, kultūrinius renginius ir t.t;

- Sustabdyti klaidingos informacijos teikimą visuose lygiuose;

- Atstatyti informacijos viešumą;

- Pažaboti valdininkų, pareigūnų savivalę, korupciją;

- Neorganizuoti betikslų kelionių į užsienį.

Jei Tau nepatinka dabartinė padėtis Raseinių rajone ir tu nori,

- kad būtų pažabota korupcija, rajono vadovų savivalę;

- kad būtų gerbiamos rajone amžinosios vertybės;

- kad būtų stipri tautinė mokykla, medicina, verslas, sveika visuomenė;

- kad būtų pilietinis ugdymas, tautinė savimonė ir savigarba rajone.

Balsuok už programą:

Per tiesą - į Teisingumą,

Per asmeninę atsakomybę - į Pareigingumą,

Per Tikėjimą, Kultūrą, Darbą - į Vienybę!

Mūsų rajone šiai programai ir jos teiginiams rinkėjai yra pritarę:

1995m.= 6,3% rinkėjų; 1996m.= apie 6,7% rinkėjų;

1997m.= apie 8,6% rinkėjų.

O kiek pritars 2000 kovo 19 d. balsuodami už sąrašą Nr. 19?

2000m.
kovo 3 d.

TREMINTINYS

Nr. 9
(390)

5

LPKTS Klaipėdos skyrius

Miesto Mokytojų namuose politinių kalinių ir tremtinių steigiamasis susirinkimas įvyko 1988m. rudenį. Nuo tada uostamiestyje pradėjo kaltis tautiškumo daigai. Kartu su lietuvninkais buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai pasodino 1000 ažuolą (Agluonėnų parką), 1990m. Kryžių kalne klaipėdiškiai pastatė savo kryžių, iš Irkutsko srities, Krasnojarsko krašto pargabenta 120 karstų su tremtinių palaikais. Darbų atsirado daug. Jų ėmėsi tie patys žilagaliai vyrai ir moterys, kurie ilgus metus kentėjo Sibiro tremtyje, staliniuose kalėjimuose. Kančioms ir netektims įamžinti nutarta pastatyti paminklą. Politiniai kaliniai bei tremtiniai kaupė ir rinkolešas, skelbė konkursą (į laimėjo vilniškis skulptorius J. Genevičius), ir senamiestyje, S. Daukanto bei I. Kantoto gatvių sankirtoje, priešais buvusių KGB pastatą, iškilo "Tautos kančios" skulptūra. Pirmaisiais metais klaipėdiškiai ją saugojo naktimis. Išsaugota buvusio KGB karcerio patalpa, ir vienas rūšio kambarys atiduotas tvarkyti politiniams kaliniams bei tremtiniams. Įrengta kambarių autentiška kalinimo bei tardymo "įranga" atidavė etnografijos muziejui.

Mūsų skyriaus narių sąraše pirmasis įrašytas buvęs politinis kalinas Vincas Meškauskas. Jam buvo įteiktas pirmuoju numeriu pažymėtas nepriklausomos Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimas. Pasitikus 2000-uosius, 3516-

asis įrašytas "Plieno" būrio partizanas Vladas Pukys.

Devynerius metus LPKTS Klaipėdos skyriui vadovavo Julius Martišius. 1998m. pirmininku išrinkome Zenoną Čerkauską. Su jo atėjimu skyriuje padvelkė "technikos amžiumi" - atsirado kompiuteris, i kurį įvesta per du tūkstančius politinių kalinių ir tremtinių anketinių duomenų, turime dauginimo aparatą, net televizorių ir

vaizdo grotuvą. Tad "atrodome" išties šiuolaikiškai.

Svarbiausias rūpestis - moksleivija

1997m. aktyviai dalyvavome Klaipėdoje steigiant katalikišką P. Mašioto vidurinę mokyklą. Ne kartą jos mokiniai miesto visuomenę džiugino savo pasiodymais, pajvairino mūsų renginius. I

mūsų kvietimą dalyvauti renginiuose mielai atsiliepia Klaipėdos universiteto ansambliečiai, humanitarinės Vyduno mokyklos moksleiviai, aukštėsnių technikos mokyklos skaitovai, dainininkai bei kiti.

Praėjusiais metais buvome paskelbę konkursą "Aš einu tėvų ir senelių pramintu taku". Brandžios moksleivių žinios byloja, jog ir jaunoji karta domisi šalies praeitim, noriai dalyvauja renginiuose. Galėčiau tik priurduti, jog būna apmaudu, kad miesto mokyjai, moksleivija nedalyvauja kartu su visuomenė valstybinėse šventėse, tautos didvyrių pagerbime.

Laisvės viltis - mūsų kariai

Kiekvienais metais birželio 14-ąją pasigirsta trankios karių orkestro atliekamos melodijos ir prie "Tautos kančios" paminklo išsirikiuoją jūrų bei sausumos kariuomenės ir savanorių šaulių dalinai. Prie genocido aukų memorialo pražysta gėlės. Jau tapo tradicija, kad prieš valstybines šventes laivų įgulose apsilankuoja buvę politiniai kaliniai bei tremtiniai. Ypač dažnas svečias - Povilas Mileris, buvęs Nepriklausomos Lietuvos karininkas. Tad jis visada turi ką pasakyti jauniesiems kariams.

Rinkimai - tai ir mūsų darbo patikrinimas

Nė viena partija nedirba kitos partijos naudai, o rūpinasi savais reikalais. Ne galėtume naivai galvoti, jog mumis kas nors pasiūpīs. Privalome apie save galvoti patys. Artėjantiems rinkimams, kitiems svarbiems vi suomenės gyvenimo momentams rengiamės iš ankssto: sutiksliname savo narių sąrašus, pagal gyvenamąsias vietas ir rinkimų apylinkes iškūrėme LPKTS seniūnijas. Seniūnai turi pavaduotojus bei padėjėjus. Tokiu būdu mūsų narius pasiekti naudin ga informacija apie renginius ir skyriaus taryboje sprendžiamus klausimus. Šios seniūnijos rengia seniūnijos dienas, jų metu vyksta vakarones, ir tada būna patogus laikas visuomenei pateikti vienokių ar kitokių politinę apžvalgą, pareiškiamas politinių kalinių bei tremtinių požiūris į svarbiausius politinio, ekonominio gyvenimo reiškinius.

Negalima nepaminėti ne pavargstančių, nenuilstančių seniūnų - Vytauto Sabaliausko, Elenos Bendikienės, Petru Kanišausko ir kitų.

Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos rinkimuose LPKTS Klaipėdos miesto skyrius dalyvaus atskiru kandidatų sąrašu. Kartu su mumis į rinkimus eis ir Tau tininkų sąjunga bei Nepriklausomybės partija. Jau nuo praėjusijų spalio pradžios dirba organizacinis rinkimų štabas, vadovaujamas Alfonso Šimulio. Kandidatais į miesto savivaldybės tarybą pasiūlyti žmonės, verti visų mūsų pasitikėjimo. Tikime, jog už juos balsuos ne tik buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, bet ir miesto visuomenė.

**Medžiagą parengė
Ona Padvarietyienė**

Akcija, kurią galima pavadinti gyvaja buvusių tremtinių, politinių kalinių, rezistentų ir partizanų atminimui, prasidėjo prieš dvejus metus - 1998-aisiais. Jos ēmėsi moksleiviai ir mokytojai, seniūnijų darbuotojai ir patys seniūnai. Pirmiausia politiniai kaliniai ir tremtiniai buvo aplankytu Ignalinos rajone, vėliau - kitose vietovėse.

Vasario 25d. Kauno rajono savivaldybėje buvo pagerbtai tie mokiniai ir mokytojai, kurie atliko nemažą darbą, rinkdamiesi ir užrašydami, jamžindami vaizdajuostėse pokalbius su tremtiniais. Kultūros plėtojimo ir istorinės atminties išsaugojimo klubo "Likimai" pirmininkė, šios akcijos vadovė J.Stadalkinkienė

Kol dar gyva atmintis

džiaugėsi, kad atminties paieškose dalyvavo keli šimtai Kauno rajono moksleivių, jie aplankė ir kalbino per 2000 žmonių. Nemažą darbą atliko ir koordinatoriai - J.Chudinskienė, M. Rastauskas, J.Kirlys, R.Zubinas, J.Lukšė (visi, išskyrus J. Chudinskienę - buvę tremtiniai). Daug prisidėjo Kauno rajono seniūnijų vedėjas V.Vasiliauskas ir rajono meras, buvęs tremtinys, D.Jankauskas. Susumuojant rezultatus prasmingi ir moksleiviams, ir tremtiniam renginiai vyko Garliavoje, Ezerelyje, Vilkijoje, Raudondvaryje ir kitur.

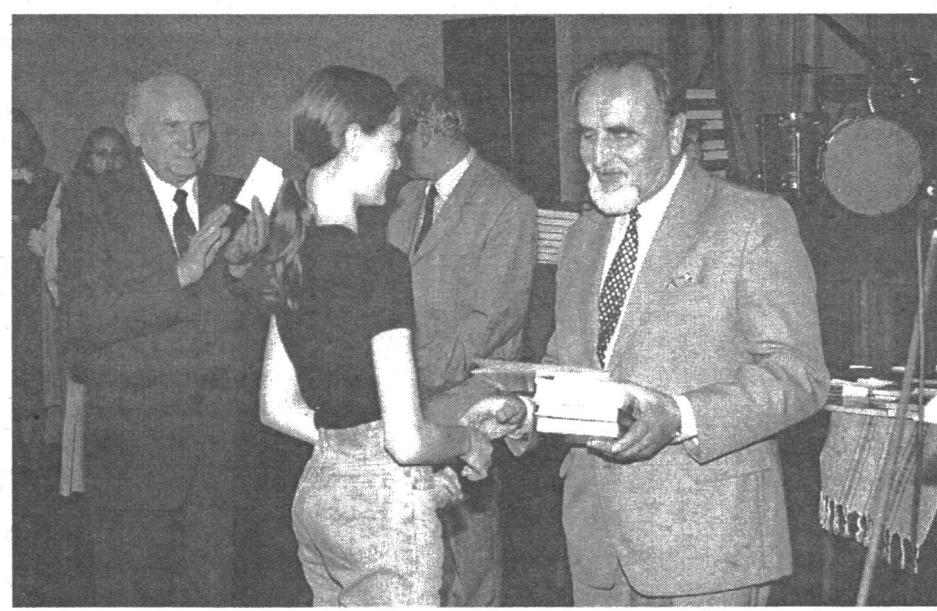
- Kiekvienas užrašytas žodis mums brangus, nes jis turi neįkainojamą vertę istorijai, - sakė J.Stadalkinkienė. - Branginkime savo krašto istoriją, nes vis dar susiduriame su falsifikatu.

Renginyje svečiavosi Seimo narys R.Kupčinskas, LGGRTC memorialinio departamento direktorius K.Dumčius, atsiminimų rinkimo vadovė A.Juodvalkytė, Kauno apskrities sekretorius V.Senvaitis, Kauno rajono savivaldybės meras D.Jankauskas bei kiti. Niekas tą dieną negailėjo liaupsią rajono moksleiviams bei mokytojams, ku-

rie šiam darbui vadovavo. Prasmingi jūsų darbai tegul bus tinkamai įvertinti, sakė svečiai, nes tai yra istorijos tasa. Šio nuožmaus periodo analizė, prisiminimų užrašymas nesibaigs tol, kol dar vaikšto gyva atmintis.

Moksleiviai ir mokytojai, mokyklų vadovai, seniūnai buvo apdovanoti Seimo, LGGRTC bei Kauno apskrities garbės, pagyrimo raštais, vertingomis knygomis. Paieškos dar nesibaigia, sakė mokiniai bei mokytojai. Ir negalvokite, kad mums buvo nuobodu ar neįdomu. Apie savo kraštą kiekvienam pravartu kuo daugiau žinoti, jausti širdimi, suvokti netolimą, bet nuožmų mūsų kraštui laikotarpį.

Mūsų inf.

Apdovanojimai įteikiami konkurso "Einu tėvų ir senelių pramintu taku" dalyviams

Valstybinių švenčių metu. Vainiką neša Jūrų laivyno kariai

82-ųjų Nepriklausomybės paskelbimo metinių proga Vyčio Kryžiaus ordinai buvo apdovanoti devyni ginkluoto pasipriešinimo dalyviai (iš jų - septyni po mirties). Vienas iš dviejų apdovanotų partizanų - Vytautas Balsys-Uosis. Spausdiname apybraižą apie Vyčio Kryžiaus kavalierį V.Balsį - muštą ir neužmuštą, šautą ir nenušautą... "Esu gimės po laiminga žvaigžde", - liūdnai šypsosi V.Balsys, netekęs tėvą, brolių, jaunystės, tėviškės...

Kluoniškių kaime, tarp Kazlų Rūdos miškų ir Zapyškio, Nemuno, pasipuošusi sodais stovėjo Balsių sodyba. Darbštūs, sumanūs, rūpestingi senieji Balsiai augino keturis sūnus - Vytautą, Zigmą, Viktorą ir Kazį. Nors raudonujų ir raudujų okupacijos lyg tamsūs debesys aptemdė giedrą Kluoniškių dangą, perkūnas trenkė 1945 metų birželio 13 dieną. Balsių sodybą apsupo stribai ir NKVD kariuomenė.

Dege sodyba, krito vyrai

Iš Kazlų Rūdos miškų Vytautas su vienuoliaka kovos draugų naktį atėjo į tėviškę. Vieni prausėsi, kiti išvargė krito miegoti, radistas Jurgis Čeičys gaudė žinias iš užsienio. Staiga sutratėjo automatai, padegamosios kulkos uždegė pastatus. Matyt, ne be išdaviko pagalbos čekistai sužinojo, kad vyrai iškūrė sodyboje. Prasidėjo nelygi kova. Penki vyrai krito, radistas Jurgis veržėsi pro liepsnas; nors lijo kulkų liečius, jam pavyko išmukti pro rugius į mišką. Deja, po kelių mėnesių, taip ir neišgijęs nuo nudegimų, žuvo mūšyje. Drauge žuvo ir po sodybos sunaikinimo prie partizanų prisijungęs senasis Balsys.

O Vytautas iššoko iš degančio pastato pro langelį iš antro aukšto tiesiai priešais rusų kareivio šautuvą. Užte-

"Esu gimės po laiminga žvaigžde"

V.Balsys, nusifotografavęs 1995m. vasario 26d. - praėjus lygiai 50-iai metų po Žemkelio kautynių

V.Balsys su žmona, dukra ir artimaisiais tėviškėje, prie čia žuvusių partizanų kapo

ko paspausti gaiduką, bet kareivis demonstratyviai nuleido ginklo vamzdį. Žingsnis - ir Vytautas pro sodo tvorą atsidūrė rugiuose. Šviltė kulkos, sudraskiusios švarko skvernumus. Vėl priglaudė miškas. Laukė nauji pavojai...

Pirmieji pasipriešinimo žingsniai

Dar nacių okupacijos metais V.Balsys išstoja į Lietuvos laisvės armiją. Organizacijai vadovavo protinė vyrai. Gerai apgalvota "trijų sistemo" iki minimumo sumažino išdavysčių riziką (LLA narys pažista du narius - jų priėmusi ir tą, kurį jis į organizaciją užverbavo).

Mokydamasis technikuime, gavo šaukimą į Reicho darbo tarnybą. Į komisiją net nestojo. Teko palikti Kauną,

dirbtį Zapyškio savivaldybėje. O 1944m. vasario 16d., išgirdės per radiją kvietimą į Vietinę rinktinę, nedvejojo: vasario 19d. jau buvo paskirtas į VR Kauno reprezentacinę kuopą. Tai buvo pasipriešinimo okupacijai pradžia. Likvidavus Vietinę rinktinę, dalinys išsiskirstė.

○ pasipriešinimo bolševikams pradžia?

Vytauto sprendimui neiti į okupantų armiją pritarė tėvelis. Su broliu Zigmū pasirinko partizanų kelią. Pirmają slėptuvę iširengė tvarte tarp lubų. Antrą bunkerį iškasė kieme po skiedrynu. Tilpdavo šeši vyrai. 1944-1945m. žiemą praleido Kazlų Rūdos

miškuose, partizanų stovykloje "Drapakampis" (vadovo Jonas Misevičius). Būryje buvo 26 vyrai.

- 1945m. vasario 25d. vaikare, - prisimena Vytautas, - gavau vado įsakymą su dvieju kovos draugais vykti į kitą partizanų stovyklą (vadas Alfonsas Arlauskas), maždaug už 30 km. Vadas mane pervedė į netoli esančią kitą stovyklą. Tik dabar supratau, kaip truko mums patirties - jei mūsų bunkerai buvo gerai užmaskuoti, tai čia pamačiau iš rastų pastatytą "tvirtovę" su vienomis durimis. Viduje kūrenosi špižinė krosnelė. Nusimečiau kailinius, sugulėm prie krosnelės. Pradėjom dalytis išpūdziais,

ir staiga - sargybinio šūvis ir kulkosvaidžių liutis. Kulkos kiaurai varpė sienas. Išsiveržti galėjom tik pro duris, į kurias buvo nukreipta kulkosvaidžių ugnis iš abiejų pusė. Pirmieji veržesi draugai buvo pakirsti. Pasirinkimo neturėjau - šokau per jų lavonus, pastebėjau netoliiese laužavietę ir mūsų katilą valgini virti. Puoliau prie jo kniūbsčias. Pajutau skausmą abejose kojose. Užsiglaudžiau už katilo. Girdžiu: "Ura! Vperioli!" Matau juos įgriuvusius į sniegą, bet nesiveržiančius pirmyn. Leidžiu serijas iš vokiško automato į vieną ir į kitą pusę. Pasikeičiu apkabą, spaudžiu gaiduką, o automatas tyli. Taigi šovinių neturiu. Pajutau, lyg kas būtu į širdį smogęs. "Viskas!" - pagalvojau. Bet pamačiau netoli gulintį kritusio draugo automatą. Griebiu jį ir, jau taupydamas šovinius, pavieniais šūviais atsišaudau.

Į pagalbą atėjo A.Arlauskas su savo vyrais. Jų kulkosvaidžių ugnis privertė rusus trauktis. Atslinko ir vakaras. Pamiškėje dar girdėjau šūvius, o aš sužeistas iššliaužiau prie kelmo. Tamsoje suplešiau marškinus, sutvarsčiau žaizdas. Paeiti negaliu. Atsisukau granatai, bet virvutę patraukti neskubu. Matau tévelių, brolių veidus, jaučiu, kad jégos senka. Girdžiu - artėja vyriški balsai. Kalba lietuviškai. Šaukiu: "Aš - Uosis!" Jie mane ir atrado. Nunės į "Drapakampį"; ten ir išsigydžiau žaizdas. Iki šiol esu dėkingas Juozui Misevičiui, Poviliui Pečiulaičiui, Kazui Jarui ir kitiems - jų déka likau gyvas. Sutinku juos ir šiandien.

(B.d.)

1945m. sausio 8d. prie Pažerė, Kalašinsko sodyboje buvo įsteigtas partizanų būrys. Alfonsas Arlauskas išrinktas šio būrio vadu. Būrys pasivadino Geležinio vilko vardu. Sudarytas štabas. Būriui priklausė apie 200 vyrai. Reikėjo iširengti žiemojimo stovyklą. Vieta jai buvo parinkta Kazlų Rūdos miškų pakraštyje, tarp Krušinskų kaimo ir II Girininkų kaimo, vadinamo Žemkelio pelkynu, kalvose. Pastatytos atokiai viena nuo kitos dvi bunkerio tipo stovyklos, o per du kvartalus miško, ant kitos kalvos - štabo stovykla. Ten iškūrė štabas ir visa vadovavimo grupė. Dauguma partizanų buvo kaimo vyrai, neturintys strateginių, patirties ir kovos išgūdžių. Tarp jų buvo ir išdavikų,

kurie šiandien aiškūs. Tuo metu išaiškintieji buvo sunaikinti, o Vytautas Radvila ir Justinas Samuolis visą laiką dirbo NKVD (KGB naudai).

1945m. vasario 26-osios paryčiu buvo atvesta sovietinė "Smeršo" karuomenė ir įvyko kautynės. Narsiai kovodami ir gindamiesi žuvo 16 partizanų. Tarp jų ir pats vadas - Geležinis vilkas - Alfonsas Arlauskas. Keletas buvo sužeistų. O rusai patyrė didelių nuostolių. Jie po kautynių išsivežė keletą sunkvežimių brezenčiais uždengtų žuvusių. Gyventojams aiškino, neva banditų turtą veža. Ten jokio turto nebuvo. Partizanai 12

savo žuvusių vyrių paėmė iš miške buvusios štabo teritorijos, vadinamos Rievute, ir palaidojo bendrame kape, o vadą Arlauską - atskirai. Trys sunkiai sužeisti partizanai iš kovos vienos pasitraukė gyvi, bet vėliau juos gyventojai rado mirusius ir palaidojo išsprogdintos stovyklos vietoje. Prisimenant žuvusius prieš 55-erių metus didvyrius partizanus, pamėsiu jų pavardes: Alfonsas Arlauskas-Geležinis vilkas, vadas, Valentinas Bločkis, Jurgis Juodžbalis, Bronius Kazlauskas, Jonas Kazlauskas, Juozas Laukaitis, Viktoras Liktoraitis, Kazimieras Liaukus, Petras

Morkūnas, Pranas Pažéra, Juozas Sedinskas, Vincas Vaitkūnas, Julius Vilimas.

Vėliau rasti ir palaidoti išsprogdinto stovykloje - Kostas Skatikas, Stankus, kareivis vokietis.

Dvylikai partizanų, palaidotų bendrame kape, po Atgimimo buvo perlaidoti į Veiverių kalnelio kapinaitės, o Alfonsą Arlauską - Geležinį vilką - kažkas iškasę ir nežinia kur palaidojo. Trijų partizanų palaikai dingo be žinios. Beje, kasant durpes Žemkelio durpyne rasdavo žmonių kaulų. Kieno tai kaulai, nera žinios. Partizanų stovykla-vietėje buvo ir sukilielių stovykla, ir sukilėlių kapai.

Pijus Krušinskas

2000m.
kovo 3 d.

TREMINTINYS

Nr. 9
(390)

7

Ji prisimename

Vasario 7d. Vilniaus kariuomenės ramovėje iškilmingai paminėtos Vyčio Kryžiaus ordininko, Vietinės rinktinės kario ir Didžiosios kovos apygardos partizano vyr. ltn. Algimanto Lisauskos mirties metinės.

Vienas po kito kalba gausiai susirinkę jo bendražygiai ir kovų draugai. Minėjime dalyvauja ir velionio žmona Laima, irgi politinė kalinė, ir du sūnūs - Žygimantas ir Skirmantas.

Algimantas Lisauskas gimė 1926 01 07 Barevičių k. Kruonio valsčiuje, tuometinėje Trakų apskrityje ūkininkų šeimoje. Mokėsi Kaišiadorių gimnazijoje. Jau 1943m. išsijungė į aktyvią veiklą, pradėjo leisti pogrindžio sąlygomis laikraštį "Laisvei bundant", raginus apylinkės gyventojus nepaklusti vokiečių priespaudai. 1944m. paskelbus Vietinės rinktinės organizavimą, Algimantas nedvejodamas su grupe moksleivių bendra-

minčių atsiduria Marijampolės karo mokykloje. Vokiečiams ją likvidavus, Algimantas su širdgėla grįžta į téviškę ir toliau redaguoja pogrindžio spaudą, atsišaukimus į visuomenę. Tais pačiais metais išsijungia į Didžiosios kovos apygardos partizanų gretas, kovoja Antano Praškevičiaus-Narsuolio būryje. Dalyvavo kautynėse su Kruonio ir Kaišiadorių st-

ribais ir įgulos kariuomene. Be to, Žalio Velnio paprašytas, ir toliau leidžia laikraštį "Laisvei bundant". 1948 04 29 Algimantas buvo suimtas ir Karinio tribunolo nuteistas mirties bausme, kuri vėliau pakeista 25m. lagerių ir 5 metų tremties bausme. Buvo Kolymos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1958m., baigė Vilniaus valstybiniame universitete lietuviistikos specialybę.

Atgimimo laikotarpiu aktyviai dalyvavo Sajūdžio renginiuose. Buvo Sajūdžio Trakų raj. grupės pirmininkas, LPKTS prezidiumo narys. 1998m. Lietuvos laisvės kovos sajūdžio suvažiavime išrinktas Didžiosios kovos apygardos vadu. Algimantas daug rašė spaudoje.

Mirė staiga 1999 01 31, palaidotas Saltoniškių kapinėse. Tais pačiais metais LR Prezidento dekretu po mirties apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordinu.

Mes, Algimanto bendražygiai, dažnai pasigendaime jo protingų sprendimų, patarimų.

Didžiosios Kovos apygardos bendražygiai

Gal dar gyvi mano kankinio tévelio draugai?

Gimiai 1942m. tarnautojų šeimoje. Ramiai, pasiturimai gyvenome Radviliškio raj. Baisogalos Priestotyje. Mano tévelis labai mylėjo Lietuvą, todėl išstojo į partizanų gretas. Tada man buvo vos 3m., o mamytė - nėščia. Jetrukus tévelis tapo partizanų vadu.

1945 04 06 gimė mano broliukas Laimutis. Pasiryo naktį tévelis ateiti pas mamytę pasižiūrėti savo sūnelio. Pamatė mamytę, kad važiuoja ratai su arkliais be žmonių. Tévelis suspėjo nubėgti į tvartelį ir išlisti į slėptuvę. Apsupo stribai visą namą ir šaukė: "Kur padėjote banditą?" Visi mamytės broliai ir sešeris meldėsi, kad tik nesudegintų pastatų ir žmonių. Pats Dievas išgelbėjo nekaltų žmonių gyvybes. Nesuradę tévelio, stribai susikrovė į ratus visą vertingiausią mūsų turta.

1945m. vienas komunistas naktį pranešė, kad mamytė, aš ir broliukas esame įtraukti į tremtinį sąrašą. Per miškus naktį išvežė mus pas gimines. Vėliau nuvykome pas mamytės seserį Oną į

Kauną.

Kankinys mano tévelis gavo mirties bausmę. Ji išvežė į Karagandos sritį, Dubovką, kur šis kasė akmens

mums savo kūrinėli - iš duonystės padarytą kryželį. Mes prie jo verkdami nuoširdžiai meldėmės.

1956m. mūsų tévelis su-

angli. Rytą ir vakarą su mamytė kalbėjome poterėlius už tévelį, kad tik jis nemumirtų... Tükstančiai žmonių ten mirė, bet Dievas mūsų maldų išklausė...

Tévelis du kartus mėgino pagaberti iš Karagandos kalėjimo. Ilgai buvo karcerio auka. Dieną ir naktį per jo kūną vanduo tekėjo... Baisiai badavo.

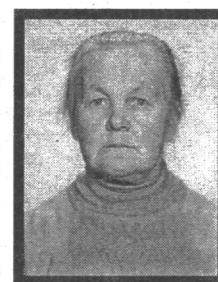
Per stebuklus atsiuntė

grįžo į namus. Aš dar nebuvau mačiusi tokio iškankinto žmogaus... Tévelis niekaip negalėjo atsivalgyti. Buvo nusilpės ir negalėjo dirbti.

Nuoširdžiai prašau atsiliepti tū, kurie pažins save mano tévelio nuotraukoje. Mano adresas: Vita KORSAKIENĖ, V.Krėvės pr. 87-24, Kaunas; tel. 717432.

ILSĒKITĖS RAMYBĖJE

Veronika Uščiauskaitė-Dulkienė 1909-1999

Gimė Ukmergės raj. Ragaunės k. gausioje Romualdo Uščiausko ir Uršulės Laskauskaitės šeimoje. Tėvai netoli Šešuolių miestelio turėjo nemažą ūki, kuriame augino Trakėnų veislės žirgus. Uščiauskas buvo Širvintų valsčiaus viršaitis.

Vėliau, pasimokiusi siuviėjos amato, dirbo siuviėja modeliuotoja Kaune ir Vilniuje. Buvo gera šokėja. Prasidėjus karui, apsigyveno Širvintose. Po karo nusipirkė namą. 1948m. gegužės 22-osios naktį, neleidus pasiimti net nuotrakų albumo, V. Dulkienė išvežė su maža dukra į Sibirą. Igarkoje dirbo sunikius vyriškus darbus: karto mišką, krovė ir plukdė medieną. 5-aisiais tremties metais gavo leidimą persikelė į Užbaikalę, Čerenchovo raj., kur buvo ištremta į sesuo Ona Masilionienė su šeima. Tačiau nedideliamė miestelyje buvo dar sunkiau gauti darbą. 1957m. Veronika nutarė begti į tévynę. Kartu su partneriu dukra be dokumentų sėdo į traukinį, vykstantį į vakarus.

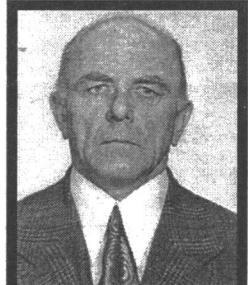
Lietuvoje ilgai teko blaškytis. Dėkui mielai ukmergėsių Šereikų šeimai - išnuomojo kambarį; pavyko susirasti darbą.

Veronika Dulkienė iki paskutinių dienų skaitė knygas ir laikraščius, su draugėmis aptarinėjo žykius. Labai džiaugėsi laisva Lietuva.

Tebūnė Jai lengva bent Amžinybėje.

Liūdi dukra ir kiti artimieji

Bronius Damašauskas 1922-1999

Gimė Raseinių apskr. Šiluvos valsč., Skudžiūnų k. bežemio valstiečio šeimoje. 1934m. sutėvias persikelė gyventi į Grinkiškį. Čia įstojo į Skautų sajungą. 1941m. baigė Kauno amatų mokyklą; mokėsi Kauko aukštėsnioje technikos mokykloje.

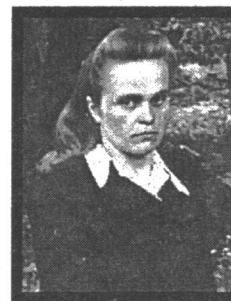
Rezistencinę veiklą pradėjo 1942m. Buvo Lietuvos vietinės rinktinės karys savanoris. 1944m. įstojo į partizanų būri. Dalyvavo kautynėse. KGB suimtas 1946m., kalintas Kaune. Nuteistas 10m. lajerio ir 5m. tremties. 1946m. vasarą išvežtas į Komijos sr. Uchtos lajerį, o 1949m. perkeltas į Balchašą spec. lajerį politiniams kaliniams. Nuo 1954m. - tremtis Karagandos sr., Saraneje.

Su šeimą į Lietuvą grįžo 1956m., apsigyveno Kauno raj. Garliavoje. Užaugino dvi dukras. 1988m. jam suteiktas kario savanorio statusas.

Mirė staiga. Palaidotas Jonučių kapinėse.

LPKTS Kauno sk. taryba

Leokadija Rinkevičiūtė-Leleckienė 1928-2000

Gimė Širvintų raj. Musninkų valsč. Narvydiškių vienki.

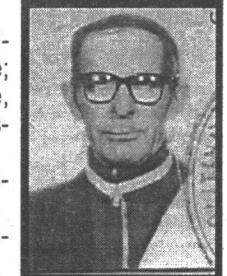
Suimta NKVD ir kalinta nuo 1946m. sausio iki 1956m. Komijos lajeriuose. Tėvai ir sesuo Zofija išgirdė lageriuose.

Brolis Vytautas - partizanas - buvo nužudytas. Grįžusi Leokadija su vyru Vytautu gyveno Musninkuose.

Nuoširdžiai užjaučiamos vyrai, seseris Ona ir Zofija dėl šios netekties.

LPKTS Širvintų skyrius

Vincas Diškevičius 1911-2000

Gimė Balbieriškio miestelyje. 1932m. vedė, užaugino dukrą ir du sūnus. 1941m. Vincas tremties išvengė; suėmė broli Juozą, kuris ir žuvo Krasnojarsko krašte, Rešiotylageryje. 1951 10 02 visa šeima ištremta į Tomsko sr. Kargasoko raj. Sangalkos miškų kirtavietę.

Į Lietuvą sugrįžo 1959m. Per didelius vargus apsigyveno savo namuose.

Nuoširdžiai užjaučia Tomsko sr. Kargasoko raj. Sangalkos tremtiniai

Su manimi 1947-1955m. Magadano lageryje kalėjo dvi sesetės Stefa ir Juzė Butkutės iš Padargių k. Šiaulių apskr.

Norėčiau, kad jos atsilieptų - nurodytų, kur gyvena.

Mano adresas: Adelė Šemetienė, Tryškių sen., Sukoncių k., Telšių raj.; tel. 46452.

TREMINTINYS

SL 289

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, tel. 323204

Vyr. redaktorius
Romualdas Jurelionis

lit. red.: Danutė Bartulienė
korekt.: Audronė Kaminskienė
tech.red.: Vesta Milerienė

Kaina
1 Lt